AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

503

SCRÚDÚ ARDTEISTIMÉIREACHTA, 1999

EOLAÍOCHT TALMHAÍOCHTA - ARDLEIBHÉAL

DÉ CÉADAOIN, 16 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 - 4.30

SÉ CHEIST A FHREAGAIRT

1. Freagair **sé cheist ar bith** díobh seo a leanas:

(a) Luaigh dhá dhifríocht atá ann idir cealla i bplanda agus cealla in ainmhí.

(b) Ainmnigh orgánach ainmhí amháin atá tábhachtach i gcúrsaí talmhaíochta agus atá le fáil i ngach ceann de na fílim seo leanas:
Annelida, Mollusca, Arthropoda.

(c) Ainmnigh cothaitheach mianrach planda amháin atá le fáil i ngach ceann díobh seo a leanas: sciodar muc, aolchloch.

(d) Déan rangú ar na carraigreacha seo a leanas: eibhear, marmar, basalt.

(e) Bain úsáid as léaráid lipéadaithe chun na codanna seo leanas d'fhungas an mhúscáin aráin *Mucor* a léiriú: mícé i liam, spóragán, hífí.

(f) Ainmnigh dhá shaintréith a bhaineann le bláth ar phlanda atá rangaithe san fhine Compositae.

(g) Bain úsáid as léaráid lipéadaithe chun a thaispeáint cén áit sa síol eorna ina bhfuil an colg suite.

(h) Luaigh trí shaintréith a bhaineann le síol deimhnithe.

(i) Tabhair dhá chúis lena moltar uanaíocht na mbairr a chleachtadh i bhfeirm curaíochta.

(j) Déan cur síos ar na saintréithe a bhaineann le talamh féaraigh buan.

(60 marc)

2. (a) Breacrianaigh na gnáis oibre a d'úsáidfí sa tsaotharlann chun struchtúr agus comhshuíomh samplaí ithreach ó ionaid éagsúla ar fheirm curaíochta a chur i gcomparáid lena chéile.

(b) Déan cur síos ar thrí bhealach ina dtéann cumasc, ina bhfuil cailciam mar chomhábhar, chun tairbhe d'ithir.

(c) Luaigh ceithre thoisc a théann i bhfeidhm ar dhraenáil agus aerú ithreach.

(48 marc)

3. (a) Luaigh na buntáistí a bheadh ann d'fheirmeoir sadhlas a tháirgeadh i gcornaí seachas i bhfóireacha dinge i sadhlann.

(b) Mínigh mar a théann an céatadán fliuchrais i bhféar, nuair a déantar sadhlas as, i bhfeidhm ar:

(i) cáilíocht an tsadhlais

(ii) táirgeadh eisiltigh.

(c) Déan cur síos ar na fachtóirí a bhfuil tionchar acu ar an gcinneadh faoin leibhéal innilte agus faoin méid féir nó sadhlais le táirgeadh ar fheirm.

(48 marc)

NÓ

3. (a) Scríobh nótaí ar **dhá cheann** ar bith díobh seo a leanas:

(i) Dálaí barrmhaithe imshaoil in aonad cráinbhreithe.

(ii) Stóráil barra gráin ar fheirm i rith an gheimhridh.

(iii) Sláinteachas agus srianadh galair sa bhleánlann.

(b) Mínigh mar a théann gach ceann díobh seo leanas i bhfeidhm ar chóimheas comhshóite bia (FCR) in aonad táirgthe muc:

(i) pór (ii) cothú

(c) Déan idirdhealú idir na cleachtais bhainistíochta agus chothaithe a úsáidtear in aonad táirgthe muc do bhainbh scoite agus do ramhraitheoirí.

(48 marc)

4. (a) Tabhair cuntas ar mhodh oibre saotharlainne chun **dhá cheann** ar bith díobh seo leanas a dheimhniú:

(i) Láithreacht baictéar i mbainne.

(ii) Ribeadas i ngas planda.

(iii) Gníomhaíocht einsíme ainmhí a ainmníonn tú.

(iv) An méid siúcra i mbiatas de réir dálaí aimsire éagsúla..

(48 marc)

5. (a) Mínigh na hathruithe i gcórais tithíochta agus chothaithe a d'fhéadfadh tarlú do laonna a mbeirtear san earrach idir an chéad agus an dara tréimhse beathaithe geimhridh.

(b) Tabhair cuntas, maille le léaráid shimplí, ar éagsúlacht na saintréithe i gcruthanna coirp i gcás eallaigh mhairteola agus eallaigh dhéiríochta i bpórtha a ainmníonn tú.

(c) Déan cur síos ar na buntáistí atá ann do thréad déiríochta nuair a cheadaítear tréimhse réasúnta scíthe idir deireadh na tréimhse lachta agus breith lao.

(48 marc)

6. (a) Mínigh cén fáth a d'fhéadfadh córas iníor uainíochta a bheith níos torthúla ná córas stocála socraithe i bhfiontar mairteola.

(b) Déan cur síos ar thurgnamh allamuigh a rinne tú chun tionchur innilte ar fhás réimse plandaí fónta a scrúdú ar thalamh féaraigh buan.

(c) Mínigh cén fáth a mbíonn beatha thacúil mar chuid den aiste bia ag beagnach gach ainmhí feirme.

(48 marc)

7. (a) Mínigh gach ceann de na focail seo a leanas: ceintreasóm, géinitíopa, hibrid.

(b) Mínigh an dara ceann de dhlíthe oidhreachtúlachta Mhendel agus úsáid á baint agat as crosáil dhéhibrideach.

(c) Tabhair cuntas, agus úsáid á baint agat as sampla oiriúnach, den tábhacht a bhaineann le gnás an aischrosála sa ghéineolaíocht.

(48 marc)

8. Freagair **dhá cheann** ar bith díobh seo leanas:

(a) Agus léaráid lipéadaithe á húsáid agat cuir i gcomparáid agus i gcodarsnacht an struchtúr atá ag gas ainmnithe monacotailéadónach agus ag gas ainmnithe déchotailéadónach..

(b) Leag amach turgnamh saotharlainne nó turgnamh allamuigh chun ráta ionsúite uisce i bplandaí a chur i gcomparáid lena chéile.

(c) Mínigh conas a dhéanfá an toradh in aghaidh an heicteáir i dtonnaí a mheas nuair atá ceann amháin de na barra feirme seo á bhaint: prátaí margaidh nó biatas siúcra.

(48 marc)

9. Tabhair míniú eolaíoch ar **cheithre cinn** ar bith díobh seo a leanas:

(a) Céatadán íseal de ráta bunaíochta i ngort d'eorna gheimhridh.

(b) Gáis á dtáirgeadh in umar sciodair.

(c) Éagsúlacht i líon agus i méid na bpéacán ar phrataí a bhí i dteagmháil le réimse teochtanna sa tsaotharlann.

(d) Ardmhinicíocht tom d'fhéara neamhthorthúla i mbáinseach fhéaraigh.

(e) Toilleadh uisce níos ísle i mbia nuair a théann sé isteach i ngoile ainmhí athchogantaigh.

(48 marc)